

Este detrei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cõla intrãga, candu numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurãrilor.

Pretulu de prenumerãtione:

pentru Austria:

pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
" diumetatu de anu . . . . . 4 " " "
" patrariu . . . . . 2 " " "

pentru Romania'a si strainetate:

pe anu intregu . . . . . 16 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . . . 8 " " "
" patrariu . . . . . 4 " " "

ALBINA.

Prenumerãtiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adretulu la Redactiune Josefstadt, Langegasse Nr. 43, unde suntu ase adresã si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau spediturã; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publicã.

Pentru anuntie si alte comunicãtuni de intoresu privatu — se respunde cate 7 or. de linie repetitile se facu cu pretiu scãdiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data, se antecipa.

La numerulu acest'a alaturãmu cõla de prenumerãtione la „Albina,” pe anulu 1869.

Viena 12/25 dec. 1868.

Despre situatiunea politica din orientu, ni vine se ne intrebãmu cã orece o conduce? este o intieptiune cutarea sãu veri o lovitura de leuca?

Respunsulu e prã anevoia: Relatiunile diplomatice intre Turci'a si Greci'a s'au intreruptu, dar declaratiunea de resbelu inca n'a urmatu, ambele parti se espectorãza, era diplomatia si-dã truda a medilocã o conferintia europãna, — atata e totu ce apartiene la stadiulu cestiune.

Intrebãmu acum'a, este intieptiune cã diplomatia europãna, de frica unei batalii, a lasatu ca nefericit'a Candia se-si verse sangele trei ani de dile, pentru ca in fine se aiba totusi si periculu bataliei si daun'a sangelui versatu?

Este intieptiune de la turculu a recurge la dubiele medilocã ale fortiei, in locu d'a fi molcomitu pretensiunile Candiei din capulu locului prin introducerea autonomiei corespunditorie, — si desclinitu daca unu regimu ce pre-tinde simpatia Europei, pregãtindu-se de resbelu in contra unui statu micuti cum e Greci'a, recurge la medilocã atatu de extreme si de barbare precum este alungarea suditoru greci din Turci'a: o dispusatiune pe carea dreptulu internatiunalu europeanu mai cã a dat'o uitarii?

Este intieptiune de la guvernulu grecescu, care voiã eliberarea si anesarea Candiei, ca densulu se ascepte trei ani de dile, pana la desiertarea nefericitei insule, in locu d'a plecã cu ajutoriu de la inceputu, mai vertosu in primãvãra trecuta, candu constelatiunea orientulu li erã atatu de favorabila?

Mai trebuie se ne indoimu si despre intieptiunea Franciei, carea in orientu si-inaugurase influintia sa pe nisce base fõrte solide, dar in urma si-a stricatu fõrte multu prin conducerea incredintiatã ministrului Moustier. Acest'a nu avea alta vorba, de catu cea de invinovetire pentru crestiniã din Turci'a, acuzandu-i de simpatii rusesci. Cateva popõra, vediendu cã de la Francia capeta numai invinuire, n'au mai privitu

spre Paris, ci se vediura silite a se aruncã in acea parte, in care le impingea Franci'a, adeca in partea Rusiei. Scimu cata truda a costatu Romaniei a resiste acestei invinuire si a pastrã simpatia Franciei; catu necadiu i-a facutu Moustier. Intrãdeveru Napoleone observã cã Moustier strica trãb'a, i dede demissiu-neã, si chiamã septemana trecuta pre Lavalette se conduca ministeriulu de esterne. — Dar de unde põte Lavalette in cateva dile se tocmesca totu ce a stricatu Moustier in timpu atatu de lungu, si se tocmesca cu atata rapediune in catu se fie gatã in erumperea conflictului?

La aceste intrebari, respunsulu lu vom gasi in cercustantiã cã diplomatia si guvernele de comunu põrta o frica nespusa de reforme, crediendu-le de premergãtorie ale metamorfoseloru sãngerõse sociali. In asta frica mare de sãnge, remanu surde la cererile de reforme ale popõraloru, le totu amena pana candu popõrale se vedu tocmã silite la versari de sãnge. Eca esemplu in Candia, si alte multe, pre unde diplomatia a condusu la sãnge cu tendintia d'a incunjurã sãngele, — se intielege o tendintia reu manuitã.

Dar bunulu cetitoriu ne va intrebã se-si spunemu curatu daca asta procedura a diplomatiei pare a intieptiune, sãu a lovitura de leuca? Noi i vom respunde ori cu renumitulu cancelariu alu Suediei Oxensterna, carele trimitiendu-si pre fiulu seu in strainetate se culãga esperiintie, i-a disu: „Du-te fiulu de vedi, cu catu de putiena intieptiune se guverneza lumea, — ori vom respunde cu satiriculu espaniolu: „Toti sunt lovitãti cati paru lovitãti, si inca diumetate din cei ce paru a fi cu minte.“

Nisuintiele nõstre in procesulu reconstituirii imperiului.

Naturalu este ca fie-cine se-si faca socõta numai cu banii ce-i posiede, ca fie-care statu se-si faca operatiunile sale politice numai cu fãptorii despre caride-spune. Dar multor'a li place a bate natur'a cu palm'a peste fatiua, neobservandu cã se batu pre sine insisi, — asiã li se intempla politiciloru din Austri'a.

Austri'a in poliglotã sa, trebuiã se-si faca socõta sa politica cu fãptorii ce-posiede, adeca cu aceste popõra poliglõte. Ar fi fostu o socõta frumõsa si demna de respectu, aretandu Europei unu modelu de contielegere; aretandu cã e-

siste possibilitatea d'a infrãtã popõrale fie catu de diferite, numai dreptate se li se faca.

Dar Austri'a, in locu se oferẽsca Europei unu asemenea modelu pe care se-lu imite acẽst'a in concertulu ei celu mare, preferesce a aretã catu de grele si de neproductive sunt lucrãrile ce se intreprindu contra naturei. Contra naturei lucrãrã politicii austriaci atunci candu Austriei poliglõte voiau se-i dee colõre numai nemtãesca, si totu asiã lucrã astadi candu recunoscã drepturi natiunale numai nemtiloru si unguriloru; era nemultiamirile ce se totu prolongescu si se estindu, sunt o dovãda despre neproductivitatea acestoru lucrãri.

In maniã tuturoru acestoru triste esperiintie, barbatii de statu ai Austriei se mai preocupa de dõua idei, un'a e: centralismulu, cea lalta reducerea numerulu natiunãlitate esistinti. Amendõue aceste preocupatiuni tienu pan' acũ pasu egal in straformãrile interne ale monarchiei.

„O singura natiune si unu singuru centru!“ si-dicea d. Bach si dupa dsa d. Schmerling, dar nu potura reesi, fiindu impededãti de poliglotia pe carea totusi n'o recunoscã, ci cediendu locu dlui Beust, acest'a si-dice: „Numai dõue centre si numai dõue natiuni!“ Va se dica, de la un'a a cesu la dõua, apoi are se vina trei, patru si mai departe pana se se inaugureze adevãrulu curatu.

Noi credemu in acẽsta inaugurare, fiindu cã credemu in poterea natiunãlitateiloru. Mai usioru ne põte face cineva se-i concedemu asertiunea cumca fatia Europei intregi va suferi straformãrile cele mai mari in urmãrea feliuriteloru sguduiri, de catu se-i concedemu cumca cutare natiunãlitate põte fi cu durabilitate desconsiderata si apesata astadi in seclulu natiunãlitateiloru.

Si cum se nu credemu, candu vedemu tocmã acum'a cate se scriu despre negociatiunile cu celii, cari ar duce la trei centre si trei natiuni.

In fatia acestoru negociatiuni, se precisãmu nisuintiele nõstre natiunãli, constatandu puntele principali in cari convenimu cu cehii si in cari ne abatemu unii de altii.

Convenimu cu cehii intru a nulasã domnirea unei tieri a supr'a alteia, cãci ni vine la socotã a nu vedã domnia Ungariei a supr'a Transilvaniei scl, dar totu asiã neci densii se nu imbia Galitiei domnia a supr'a Bucovinei.

Convenimu cu cehii si cu cele lalte rase slave intru a marturisã cã federalismulu este celu mai conformu recerintieiloru monarchiei. Inse densii vor federalismulu istoricu, adeca federarea tieriloru, noi dorimu federalismulu natiuniloru. Pre catu marginile politice ale tieriloru nu corespundu marginiloru etnografice ale natiuniloru din monarchia, pre atãta idealulu cehiloru nu corespunde idealulu romanescu; cu tõte acestea, din cele trei sisteme politice ce luptã in Austri'a, federalismulu ce vor boemii este mai aprõpe de dorintiele romanesci.

Impãrtirea politica a romaniloru din Austri'a, n'au facut'o romanii, prin urmare nimene nu põte asceptã de la noi ca esistintia acestei impãrtiri s'o adoptãmu casã o cauza de onõre natiunãla.

Totu ce voimu noi, intrãga nisuintia nõstra se cuprinde in dõue cuvinte: „natiunãlitate si democratia.“

Adoratori ai natiunãlitatei nõstre, noi nu potemu suportã jugulu egemonisãrii. Ceremu egalitate, fora a cere sfãsierea de tieri, cãci egalitate n'o credemu contraria integritãtii tieriloru, si neci o credemu a fi condiunata de la monoglotia ori poliglotia cutãrãri statu.

Ca democrati, am fostu purure contrari centralisariloru severe, chiar si atunci candu Europei esperiintia inca nu-i dovedise ce efekte triste are o asemenea centralizare. Va se dica, ca democrati nu potemu dorã centralizarea Transilvaniei la Buda-Pestã, mai vertosu acum dupa ce istoria a doveditu cate nefericiri au purcesu a supra Transilvaniei de la Ungaria.

Cei ce vor avã de cugetu se ajute natiunãlitate si democratia, potu contã pururea pe spriginulu si aderintia nõstra, cãci noi tienu cu rigõre la aceste dõue principie, si daca n'am tiene pentru santia si sublimitate loru, am trebui se tienu impinsi de effuintiele naturei statulu in care ne aflãmu. Se ne splicãmu:

Aruncandu o privire peste tierile ce se dicu ale coronii s. Stefanu, si pe cari ungunii tindu a le centralisã in Pestã, vedemu cã aceste tieri compunu unu complexu totu carpitu si petecatu de feliurite limbe, legi, datine traditiuni, aspiratiuni scl. in catu neci dupa etnografia neci dupa topografia nu potu face nu intregu de centralisatu. Deci natur'a acestui complexu tinde la federalismu si nu la centralismu.

FOISIÓRA.

Opurile lui Simeonu Barnutiã.

Despre dreptulu istoricu.

(Incheiare din nr. trecut).

Invetiatur'a nostra e inemica tuturoru tulburãrilor revolutiunãrie, si cere catote reformele neapãrate se se facu pe cale pacifica: de aceea propunemu urmãtoarele indreptãria, pentru ca se cunosca fiecare omu si fiecare natiune cum se cuvãne a intielege luptã dreptulu naturale si a celui istoricu, si cum se cuvãne a luptã pentru dominatiunea celui d'antãiu:

1) O parte mare a drepturilor istorice sunt totu de o data valide si dupre dreptulu naturale si prin urmare neviolabili. Asia sunt drepturile private, cari le a castigatu cineva

sub unu titlu de dreptu privatu recunoscutu de validu. Atari titule sunt: castigarea cea originãria prin ocupatiune si formatiune, apoi contrãptulu, in ultra ereditateã si in urma prescriptiunea in intielesu strimtu de dreptu privatu.

Dõua lucruri se ceru inse pentru ca atari drepturi istorice se fie drepturi adevãrate: mai antãiu se cere ca complexulu dreptulu istoricu se nu fie contrariu dreptulu ratiunãle, cãci daca va fi contrariu, atunci neci odata nu se põte face dreptu adevãratu, p. e. serbituteã, jus primãe noctis, jus littoris si alteã asemãni nu se potu face neci odata drepturi adevãrate prin usu istoricu, fie catu de indelungatu, pentrucã sunt contrarie dreptulu ratiunãle; apoi se cere, ca titulu castigãrii (titulu adquisitiõnis) se sune si in contra obligãtãtulu, daca e in reportu cu vreunu obligatu celu ce are dreptulu celu castigatu: p. e. dacã cumpera cineva dreptulu diecimeloru sãu alte drepturi patrimoniali sãu dominali, cari se razime numai pe lege sãu pe usu, atunci cumperatoriulu are titlu de dreptu validu in con-

tra aceluia, care e obligatu a respunde diecimele si alteã asemãni. Acest'a remane obligatu numai prin legeã, care a introdusa obligatiunea diecimeloru ca o dare, adeca prin dreptulu publicu.

2) Si lucrurile acele, cari le amu castigatu cu unu dreptu datu mie prin lege, inca sunt ale mele indãta ce le am adusu in proprietateã sãu posesiunea mea: pentru esemplu e alu meu graulu de diecima, asemãnea si contributiunea si veri ce specia de dare, care am adunatu o in poterea unui dreptu dominalu recunoscutu prin lege. Inse nu e alu meu totu de odata si dreptulu insusi de a percepe aceste lucruri, in catu adeca acestu dreptu subsiste numai prin lege sãu prin usu, nu si pre contrãptu adevãratu, incheiatu espresamente sãu pre tacute, sãu celu pucinu presumtu din bune ratiuni. Dreptulu insusi de a percepe atari lucruri, precum s'a introdusu prin o lege sãu usu, asiã se põte radicã erãsi prin o alta lege, pentrucã nimene nu are dreptu de a pretinde ca orecare lege se se tienia in vigore necontentitu, prin urmare nu

are pretensiuno neci asupr'a dreptulu fundatu numai pre lege. Neci o lege nu lega pe universitate sãu pe potestateã politica insasi, adeca duratiunea sãu abrogatiunea fiecareã depinde de la vointia cea libera a aceleiasi; ce e mai multu, ea nece nu are dreptu de a si legã manele pentru viitoriu, apoi chiar si candu ar garantã orecuri prin contrãptu unu dreptu intemeiatu numai pre lege sãu pre usu, acelu contrãptu inca ar cuprende acẽst'a clausula tacuta: fora de vatemãrea drepturiloru generatiuniloru viitorie.

Asia dara indãta ce cunosce potestateã politica, cumca orecare dreptu creatu de d'insã mai nãinte contradice atãroru drepturi sãu binelui publicu, sãu dacã cunosce, cumcã s'au schimbatu cercustãntiele, si dreptulu sãu dispusetiunea, care pre timpulu creatiunii sale a potutu fi buna si respunditorie, acum e stricãtoria si prã apesãtoria pentru cei obligãti, atunci are nu numai dreptu, ci si detoria a o abrogã sãu a o reformã dupa cum cere dreptulu naturale sãu si ecitateã, apoi umanitateã si in genere politica.

Nisuintele unguresci de centralizare, nu s'gduie credința noastră în venitorul naționalității, căci cu centralizarea se va întreprinde ceea ce se întreprinde în toate întreprinderile nenaturale. Națiunile ce-si opun puterile contra naturii, sunt menite de ursita a-si vedea puterile opuse cadiendu franse și natura învingătoare.

Metoda ungară în discușia cauzei de naționalitate.

Academia ungară nu de mult traduse „Farsalia” poetului Lucan în limbă națională oficială din țara noastră. Acesta poet a fost contimpurător Imperatorului Nerone, pe care antică Roma l'a numit crudelul, nesmintit nu atatu pentru cruditatea lui, catu mai vertosu pentru că Romanii de pre acelu timp nu erau inca prè dedati a avè Imperatorii și de cei — cum se dice: — într'o urechia d. e. Eliogabalu.

Nerone în nebuni'a lui se credea oratorulu celu mai elocint în senatu, atletulu celu mai valorosu în cercu, musicantulu celu mai mare, poetulu celu mai sublimu etc. etc., se credea de tôte calea, și în tôte primulu, pururea superlativulu. Acesta ambițiune lu facea se se incunjure cu ómeni de tôte ocupatiunile, pentru ca se-si masure puterile cu toti a rondulu: se triumfe pentru a se glorificá.

Deci candu fám'a poetului nostru umplu Rom'a, Nerone l'invitá la curtea imperatorésca ca impreuna se invetie și se se perfecțiuneze amenduoi în artea poetica.

Poetulu se credea ferice de acestá amicétiá, nepreviedendu catu de scumpu o va pláti. Într'aceea Rom'a continuá aplausele pentru poetulu placutu, éra poetulu continuá a instruí pre amiculu seu imperatorésca în artea poetica, a-i aretá smintele și a-i spune adevéru.

Ce mai trebuesce unui omu ingomfatu ori unui tiranu de catu se nu-i recunosc superioritatea, au se-si spuní adevéru? Nerone se infuriá de ura personala, cu insulte respinse pre bietulu poetu si-lu persecutá pana ce-i fece capetu vietiei.

Lucanu poetulu abíe din colo de momentu va fi avutu timpu se-si cugete că cel'a cui vietia i-e draga, se nu-si puna mintea cu ómenii ingomfati de preocupatiuni, neci atunci candu imbia amicétiá.

Am disu că biografi'a si opulu acestui poetu se gasescu astadi si ungurescu în manile ungarilor, si essercita fórte mare influența a supra culturii unguresci, în catu publicisti ungaru au si inceputu dejá se imiteze — într'adeveru nu pe Lucanu, dar — pre Nerone.

Avemu un exemplu prè invideratu despre acestá imitatiune ungarésca:

În ajunulu pertratarii cauzei de naționalitate în diet'a ungarésca, diáristic'a magiara facea pre deputatii magiari, aretandu-se că ar dorí se fie informata despre caus'a de naționalitate, că ar dorí contielegere.

Romanii de la Aradu, gat'a pururea a informá si a lucrá în caus'a de naționalitate, crediura că trebue se se folosésca de promtitudine si ospitalitatea diáristice ungarésca ca se-i desvolte caus'a nostra. Dlu Demetriu Bonciu primí a supra-si sarcin'a a scrie cateva

artice pentru drepturile natiunii romane în foile ung. de acolo. Inceputulu s'a facutu în „Alföld”, pleanduu cu o logica chiara, elocinta și neresturnabila, astfelu precum nu se póte pleđa de cata într'o cauza de atata dreptate cum e a nostra. Articiele dsale, pentru meritulu lor, le-am reprodușu atunci și noi. Din „Alföld”, dispu'ta se estinse și în „Aradi Lapok”, devenindu totu mai infocata, — dar adevéru-rile romanului nostru uugurii nu le póteau restorná.

Ce facu diáristii ungaru sentindu-si nepotint'a în fat'a adevéru? Ceea ce a facutu Nerone, infuriati insulta si persón'a lui Bonciu si caus'a romanilor, numai că nu-lu potu persecutá, nefindu densii Imperator de puterea lui Nerone.

Romanii sunt insultati de conspiratori contra integritatei tierii; că vor Romanii cea mare pana la Tisa; că s'au petrunsu de cuvintele lui Pascali în rol'a de Mihaiu Bravulu: „Se ispravimu numai cu turcii, vom sei apoi ce face cu vecinii;” sunt schmerlingiani; cochetéza cu muscalulu; singuratecii vor satisfacerea ambițiunii proprie naltiandu-se prin seducerea poporului; vor ruinaea tierii ca pe ruine se se desfeteze casí Erostrati etc. etc. (N'avemu spatuu d'a ne ocupá de tôte insultele cate se facu si cauzei si lui Bonciu, deci pentru cei ce vreu se le cunósca, ajunge a citá aci numerii, acestia sunt: „Alföld” nr.ii: 260, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, — éra din „Aradi Lapok” nr.ii: 257, 258, 259, 260.)

D. Bonciu, de a prevediutu séu nu capetulu acestei ospitalitati ungarésca, totu atata, n'are se se supere ci se-si fie spre bucuria căci acest'a l'inaltia în ochii romanilor, fiindu că romanii sciu se stime pe barbatiu batjocoriti pentru caus'a nostra santa de naționalitate, si cu dreptulu merita stima căci ni-a facutu onóre prin logic'a cu care aperá drepturile nostre.

Éra noi facuramu cunoscintia cu direptiunea în care progreséza asié-numit'a cultura ungarésca, vedemu modulu prin care densii credu a cultivá contielegerea cea dintre noi.

Tôte acestea ne indreptiescu la afirmatiunea că ungaru au o metoda propria a lor (necunoscuta inca diáristice altoru popóra) candu e vorba a tratá afaceri de naționalitate.

Magiarisarea armatei.

Un'a dintre durerile cele mai mari ale naționalitatilor este si impartirea armatei. Némtiulu austriacu si-cunósce regimentulu seu, ungarulu scie se spuna că cest'a séu cel'a e regimentu ungarésca sel. Fie-care natiune se falesce cu glori'a militara ale regimintelor sale, este mandra de sacrificiele ce le aducu pentru patria si pentru tron. Dar nóa romanilor, cari asisdere portámu în mesura egala tôte sarcinele ostasiesci, impartirea armatei nu ni permite se gustámu si glori'a acestoru sarcine si sacrificie patriotice, căci regimintele nostre nu pórtá numele nostru ci numele de regiminte ungarésca.

Cata durere pentru o inima romanésca si ce sentieminte i se cere ca se le nadusiésca pentru a poté luptá spre glorificarea unei flamure carea nu este flamur'a natiunii sale, ci aceleia care ne egemoniséza de ne ustura în tôte ramurile vietiei nostre politice, sociali sel!

Dorint'a nostra ferbinte de a dovedí tronului si patriei de cate sacrificie este capace romanulu pentru densele în dile de periclu, — remane o dorintia neréalisabila, căci romanulu n'are unde se dovedésca acest'a, de órace în regimentulu seu nu e consideratu de romanu ci de ungaru.

Daca nu li se dáu naționalitatiloru regiminte natiunali pentru a satisfice dorintelor ce densele nutrescu, — apoi totu ar trebú se li se dee pentru motive militari, anume pentru a dá instructiuni militare unu aventu mai securu si mai rapide, si desclintu pentru a procurá combatentiloru unu stimulu potericu în momintele de lupta.

Ginerariulu bunu întrebuintéza tôte medilócele pentru a insufléti pre ostasii sei; apoi în epoc'a nostra a naționalitatiloru, candu sant'a amóre natiunala e straportata si prin colibecele celoru mai seracuti: unde óre s'ar gasí acum unu stimulu mai potericu de catu acel'a d'a spune ostasiulu în batalia că flamur'a ce o tiene, este flamura natiunala, de carea s'a legatu onórea natiunii sale?

Pana acum'a mai éra cum éra cu oficirii nemtiesci. Densii nu aveau de a casa preocupatiuni natiunale contra romanilor, si némtiulu este de la natura unu omu mai de precepere, mai asiediatu. Dar óre cum va fi de acum'a nainte? Vedemu că incepu a miscá tôte petrile pentru magiarisarea armatei.

În privint'a acest'a primimu unele desluciri intristatérie de la unu domnu dintr'unu regimentu de romani dar numitu ungarésca. Unu diurnalu magiaru militarescu „Altiszt”, ce apare în Pesta sub redactiunea contelui Carolu Pongrácz, se imparté gratis tuturoru companieloru din regiminte. Pre langa cestiunile militari, tratéza istori'a magiarismului, biografii magiare si alte de aceste menite scopului luminarii magiarilor si desnatiunalarisarii celoru nemagiari. Corespondintele dá cu socotela că acea fóia e spriginita de ministerulu ungarésca căci altminte nu s'ar poté impartí gratis. Daca cutare suboficiru vre s'o aiba a parte, solvesce numai 1 fl. pe 1/4 de anu. Într'unu numeru dice „Altiszt” că pentru abonarea a parte gregarii se dee cate unu cruceriu éra suboficirii cate duoi cruceri, de cate ori primescu lefisióra. Va se dica, romanii inca si în armata, din crucerii lefisiórii militaresci, sunt provocati a contribuí pentru literatur'a ungarésca. *)

*) Pentru literatur'a ungarésca nesmintitu, si nu pentru luminarea lor, căci cei mai multi nu sciu cetí, si desclintu nu ungurescu. Ni se cere deslucire daca asemene fóia romanésca apare din colo de Carpati, éra de nu, apoi dóra s'ar poté edá aici? Din colo de Carpati nu apare, căci militarii carturari de acolo au datin'a deplorabila d'a paresí profesiunea lor pentru a face politica. Din cóci nu se póte edá căci numerulu oficiloru romani cari se scrie, mai că l'ai poté numerá pe degete căci sunt oficiri de totu putieni, nu naintéza daca nu-su regiminte natiunale. Si candu s'ar poté edá, anevoia ar poté petrunde la ostasi fiindu densii în mare dependintia de la oficirii straini. Comunele nostre nu sunt în dependintia atatu de mare, si totusi nu prè potu prenumerá foi romanesci pana ce nu se disputa mai antaiu cu oficialii magiari séu cu romanii magiaroni, precum ni s'a întemplat d. e. în Carasiu.

„De candu existe acestá fóia — dice corespondintele nostru — suboficirii magiari se ingamféza din ce în ce mai tare, si au o traturé totu mai necuviinçiosa si mai neinfrenata pentru gregarii romani.” Éca dara unde ne ducu, la — despretiure natiunala si pre acestu terenu.

Numai infintierea de regiminte natiunali póte curmá multimea acestoru rele, — singura infintierea póte face ca romanulu se nu fie despretiutu chiar si atunci candu se duce a pune pe altariulu patriei tributulu celu mai mare: tributulu de sange.

Sassoni de Transilvania.

Nedrépt'a anessiune a Transilvaniei la Ungari'a, stabilita de actual'a dieta din Pesta, unde magiarii sunt în majorantia, si pe carea Imperatul Francescu Iosefu în discursulu seu recinte la inchiderea sesiunii o dechiará a fi acum o fapta complinita, desceptá în toti romanii din acelu Mare-Principatu aldatu autonomu, superarea cea mai amara vedindu-se predati insolentei aristocratii magiare, densii cari în 1848 si 49 au versatu riuri de sange a conservá coron'a numitului Imperatu, caruia magiarii din contra i prochiamesera în parlamentu decadint'a.

Acum universitatea asié-numitei natiuni sassone, ce ocupa cele unspredece scaune ale zonei orientali din Transilvania, protestá în primele dile ale curintei luni contra acestei anessiuni nenaturale si vatematérie.

Ca se fimu în stare a judecá importanț'a acestui nouu protestu, ce se adauge la cele facute de repetite ori de catra romani, e necesariu a premitte cateva cuvinte si o mica oglinda statistica a Transilvaniei.

Acestu principatu se dice nemtiescu Siebenbürgen, defelu nu pentru că numeru siepte comune séu cetati asemnate coloniloru nemti, chiamati acolo de regele Geyza în 1143 pentru a populá acele pamenturi, ci pentru că au venitu din Zevenbergen de langa Harlem în Olandi'a, din care cauza în anticele diplóme ungarésca se numescu „Flandrenuses”, multu mai tardu li s'a datu apoi numirea cea rea de sassoni; si dialectulu lor, departe d'a avè curat'a sassonului vulgaru, e a mare amestecatura de nemtiesca fórte de josu si de cata-va nemtiesca inalta 1). Avemu o dovéda despre elu în traducerea cantarii lui Solomonu edata în magazinulu ungarésca (tomulu IV) si retiparita în Anglietia de curundu 2).

Domnulu Ludvigh, unu emigratu magiarisimu, care publicá mai multe carti tôte invective si batjocure contra casei de Absburg, contra nemtiloru si boemiloru, asecura în un'a de ele (3) că asié-numitii sassoni folosescu în conversare limb'a magiara. Potemu spune cu certitudine că acest'a nu e adevéru, chiar domnulu Iszer, care publicá o gramatica nemtiesca romana, dice în prefatia că o dá la lumina pentru necesitatea ce au sassonii de a cunósce si a vorbí romanésca (4).

Premitiendu acestea, se dámu oglinda

1) Bernhardi. Sprachkarte von Deutschland, Kassel 1849.

2) Das hohe Salomos in siebenbürgisch-sächsischer Sprache, Londra 1859.

Se cavine numai a observá că unu atare conclusu de abrogatiune séu de reforma nu póte se aiba putere reactiva, adeca reforma nu se póte atinge de aceea ce a castigatu cineva mai nainte bona fide si justo titulu în conformitate cu legea abrogata, adeca pana candu éra inca în vigore.

3) Daca se potu abrogá si modificá prin schimbarea legii, chiar si drepturile private, cari adeca se razima numai séu nemediatu pe o dispusetiune positiva a legii, cu atatu mai vertosu se vor poté abrogá si modificá acele drepturi, cari se tienu de dreptulu publicu, atatu dupa originea séu fundamentulu lor, catu si dupa obiectulu si complexulu lor. Atari drepturi sunt cele ce se numescu drepturi civili în intielesu mai strimtu, adeca pe cari le dá legea cetatieniloru ca la cetatieni, éra nu ca la nisse subiepte juridice séu persone ce vietuosc în statu.

Între aceste drepturi numerámu aci pre acele cari competiescu la diferite clase de cetatieni, la corporatiuni séu familie particulare

séu besericiloru s. a. în ale loru reporturi reciproce séu catra statu, precum sunt pentru esemplu drepturile nobilimei, drepturile civile ale membriloru, drepturile civili ale comunitatiloru, privilegiale date pentru inaintarea industriei si a comerçului ca monopolia s. a. obligatiunile de a contribuí si de a fi ostasiu si scutiunile de la aceste obligatiuni, tribunariale privilegiate s. a. Apoi cu totulu specialminte asia numitele drepturi politice, precum sunt pentru esemplu drepturile alegerii aptive si pasive, drepturile reprezentantiei, în genere drepturile si formele constitutiunali. Mai multe din aceste drepturi sunt întemeiate gia în dreptulu naturale, precum e pentru esemplu ecarteata inaintea legii si a judetielor, proporțiunea în purtarea sarcinelor publice, dreptulu emigratiunii, dreptulu libertatii conscientiei s. a. Asia dara de si recunosc si garantéza dreptulu istoricu pe aceste drepturi, cu tôte aceste nu le a creatu elu, si daca sunt ele neviolabili, acest'a vine de la santitatea dreptulu naturale, nu de la autoritatea

celui istoricu. Din contra drepturile cele carate istorice de acestá specia dependu numai de la autoritatea universitatii natiunali care le a creatu, séu de la usu; deci dara aceste se potu si devue a se abrogá séu modificá, indata ce nu mai respundu la binele publicu séu la scopulu statului pentru care au fostu create, si în respectulu acestoru universitate natiunale séu potestatea politica, nece nu au avutu dreptu de a-si legá manele pentru viitoriu, nece nu au voitu a si le legá.

4) Acesta regula fundamentale sufere unele exceptiuni. Adeca sunt unele drepturi istorice, a carora duratiune si neviolabilitate se garanteza artificialminte pentru insemnetatea lor. Asia se garanteza pentru esemplu constitutiunea monarchica si dreptulu istoricu alu unei dinastie prin papte fundamentali, cari le incheia anume spre acestu scopu cutaro dinastia cu universitatea natiunale, asia se garanteza si drepturile civili, cari se dau unoru corporu religiuaria. Si acea inca se întempla, că se da carapteru de papte legiloru

prin cari se determina atari drepturi, séu le punu sub scutul constitutiunii, si pentru scimbarea articuliloru privitori la atari drepturi istorice stablescu de totu alte forme si mai grele.

5) În contra dispusetiuniloru, cari le a facutu autoritatea legelativa séu constitutiva în respectulu drepturiloru istorice, nu se póte redicá neci unu protestu, sub pretestu că acele drepturi ar fi sante; adevéru că la redicarea séu modificarea acelor'a autoritatea competente póte face computatiuni eronee si alte imprudente; se póte întempla ca se se porte prè cu asprime, fiindcă intieptiunea ómenésca e marginita si póte smintí pe langa tôte cautelele constitutiunali, atunci autoritatea competente, daca afla că a ratecitu, e liberu se puna la locu ce a fostu redicatu, séu se faca altu ceva mai bunu, cautandu totu de un'a numai séu cu preferentia la întoresculu publicu, nu alu celoru indreptatii de pana acum; éra potestatea autoritatii competente si se marginesce nece nu se conduce prin dreptu

statistica-etnografică a populației transilvane:

Magiari proprii	260,200
Secui, unul dintre cele șapte triburi primitive ale ungarilor (5)	260,000
Sassoni	281,000
Romani, numiți alta data valachi	1,290,000
Tigani, usându limbă natiunilor între cari vietuescu	50,000
Ovrei, $\frac{3}{4}$ de origine nemțieșca, $\frac{1}{4}$ de origine turca (6)	60,000
Armeni	10,000
Bulgari	400
Totalu	2.211,600

Acum, esceptiunandu pe magiarii și secuii ce vorbesc un dialectu magiaru, cei laltii toți se opun d'a fi subjugati prepotinției a celor'a; de aci, pre candu numai 520,200 vor uniunea, — 1,211,400 o resping, adeca respingătorii sunt peste trei patrarie. Acést'a, întrebăm acu, este d'ora dreptate și ecitate?

Magiarii uitara dical'a pronunțiată latinesce (câci latinesc'a eră și fu pana la 1848 limb'a oficială a regatului ungaricu) de santulu Stefanu, adoratulu fundatore alu monarhiei lor, in anul una miia, catra fiulu seu: „*Unius linguae unusque moris regnum imbecile et fragile est*“. Acést'a asioma (absurda de totu pre aiurea, de ôrace uniformitatea limbei e titien'a, e bas'a principale a unității politice) nu e aplicată la poliglotalu regatu ungaricu; și a vof delocu prin fortia a-lu reduce la unu statuu monoglotu, este a-lu face forte fragilu, și de atare se pôte dejă consideră.

Retornandu la protestulu Sassoniloru espresu in reuniunea ce avu locu la Sabiuu (Hermanstadt, Szeben) a treia cetate a Transilvaniei, nu se pôte ca se nu aibe celu putienu unu eco, ori chiar se fie adoptatu de nemții locuitori in comitatele regatului ungaricu. Acum, cestia se urca la unu numeru mai bine de 1,600,000, și este naturalu ca se se opuna (mai vertosu pentru că partea cea mai mare sunt in jurulu Posionului, in vecinatate de Lait'a, adeca de Austri'a nemțieșca), vedindu-se siliti a folosi limb'a magiara, carea nu se pôte întrebuinti in relațiunile comerciale, nu are de catu o literatură nouă și neoriginală, nu pôte siervi la pro-

(3) La Hongrie politique et religieuse. Bruxelles 1860.

(4) Walachische Sprachlehre für Deutsche. Kronstadt 1846.

(5) Dicemu italianesce „zecli“, adoptandu numele folositu de Giambullari: *Storia d'Europa*, pentru a incunjură confusiunea ce s'ar nasce adoptandu numele întrebuintiatu in diplomele unguresci: *Siculi* (nemțiesce *Sze-kler*, romanesc *Secui*, magiarsce *Székelyek*, francesce *Sicules*) ce in italian'a s'ar poté confundă cu sicilianii antici. Cele șapte triburi erau: magiarii, cumanii, jasiții, palotii, secuii, uzii și walii. Vedi: *Czoernig*, Ethnographie der österreichischen Monarchie. Viena 1853, tom. 2.

(6) De Gerando. La Transylvanie. Paris 1845, tom. 2.

greșele intelectuale 7). Asemenea opusetiune dovedescu cei 2,600,000 de Slavi și cei 1,180,000 de mfi Romani din anticulu regatu ungaricu.

Acestea am voitu se le facemu cunoscutu pentru că se se véda tóta importantia politica a protestului de la universitatea sassona, și se se véda cum — in man'a tuturor'a cate Ungurii facu a se tipari prin jurnalele interne și externe spre laud'a libertatiloru ce le au prochiamatu densii — durabilitatea noului regatu beustianu este mai multu de catu problematica.

Acelu regatu ungaricu avea mediloculu de a-si castigă stabilitate, dacă se constituia într'unu statuu federativu cu egalitate absoluta de drepturi, cum propusese Horn destinsulu economistu ungurescu (8). Furi'a centralisarii, carea între popôrale de ace'a-si limba inca numai cu truda se pôte stabili, nu pôte de catu se descepte frecari civile in Ungari'a și Transilvania. Imperatulu a disu că uniunea ungaro-transilvanica e fapta complinita. Noi, avendu credința in dogm'a natiunitatiloru, carea mai curundu séu mai tardfu trebuie se devina lege pentru tôte popôrale din Europ'a, noi credemu că potemu profeti cumca faptulu complinitu va fi revocatu de acelu faptu care trebuie se se complinesca.

(„L'Unità Cristiana“)

V-R.

Miscamintele partiteloru in Ungaria.

Deputatii n'au plecatu cu totii din Buda-Pesta catra casa, ci multi remasera retenuti de o cauza tragicomica. Este caus'a repôrterloru ce au se le faca catra alegatori.

Membrii stangeloru au plecatu in convingerea că reporturile despre portarea lor, vor fi bine primite de alegatori, ceea ce s'a și intemplat.

Membrii partitei lui Deák, plecara numai cati-va, adeca cati credeau — cunoscundu și cercurile — că n'au a se teme de o judecata pre severa a alegatorilor, cu atata mai putienu nu de scandale. Dintre cei laltii deákisti o parte întretienu din Pesta corespundintie cu cunoscutii de a casa, pentru a se informă dacă infatisiarea lor va poté se fie placuta, éra alta parte napadescu pre capulu ministeriului se li dee posturi de ôrace densii ajutara parti'a ce ajunse la putere.

Catu este opiniunea publica de nemulțiamita cu deákistii, dovedesce cercustanti'a că tocm'a si alegatorii din Buda a ministrului baronu Eötvös se cugeta de altu deputatu pentru sesiunea venitoria, a nume multi de Francescu Kossuth fiulu esgubernatoriului Ludovicu Kossuth.

Dintre toti deákistii, pana acum'a mai minunatu a patit'o Carolu Horváth in suburbiulu Theresiensdt din Pesta. Infatisiandu-se a dá alegatoriloru reportu despre activitatea sa ca deputatu și a cere increderea lor și pentru sesiunea ce vine, a gasitu o primire de totu antipatica. Abi rostise cuventulu delegatiune și honvidi, candu ascultatorii l'întreprusera cu vivate pentru Kossuth, Vidacs (membru stangei extreme) amestecandu și strigari de: sugeride sange etc. Necurtenirea unoru

7) Les Slaves de l'Autriche et les Magyars. Paris 1861.

(8) Liberté et nationalité. Paris 1860.

tulu istoricu ca atare, ci numei prin întieptiunea politica.

6) Dacă si-va propune acést'a politica întieptă ca se redice necuviintiele dreptului istorice, p. e. necuviintiele privilegialoru nobilimei și ale drepturiloru dominale séu ale drepturiloru besericesci, cari nu se unescu cu libertatea civile s. a., atunci înainte de ce s'ar apucă de lucru, ce e dreptu, va cercetă, catu de afunde radecine au institutiunile cele rele in viétia poporului, și catu de tari sunt cei ce au interesu ca se subsista necontentitu atari institutiuni, asiá dara cata resistentia va intempina redicarea acelor'a, cate interese vate-ma acelesi, și de cate pedece va dá pote autoritatea competente din partea altoru tiere voindu a le redicá. Atunci ea si-va compará poterile, despre cari pôte dispune, cu ale acelor'a, din a caroru parte prevede resistentia, si asiá si-va îndereptă apoi planulu lucrării sale. Unde va dá de pedece séu de perreculi esentiali, acolo va face compusetiune amicabile cu cei interesati, și i va plecá si cu

sacrificia, ca se se invoiesca la redicarea reului istoricu, ba inca va si indemnisi in catuva pe cei ce suferu prin redicarea aceluiași fora se aiba detoria adeverata spre a face atare rescumperare. — Inainte de a redicá p. e. di-cimele si alte institute istorice din cari se respundeau salariale preotiloru, invetiatoriloru, spesele necesare la conserbarea besericiloru la administrarea justitiei s. a., va creá alte fonduri pentru asemini necesitati; ea va conserbá chiaru si din drepturile nobililoru și ale mastrantieloru atatea, cate va afá că sunt inca folositorie dupre gradulu culturai si alu industriei natiunale s. a. Inse unde va cere unu dreptu naturale evidente, ca se se redice ore-care institutiune istorica, nedrepta și periculoasa, aceea o va smulge din radecina numai decatu; nu va redicá p. e. numai numele serbitutii lasandu surcinele in spatele serbiloru, ci va decretá că acesti'a se se libereze de totu din jugulu acelu nedreptu pre care l'au purtat pre multu; va sterge pretotindene, pre catu se poté mai curendu, barbari'a legiloru

membri merse pana a siopti la urechi'a oratorului numele celuia ce va fi alesu in loculu densulu de multele intrarumperi nusi-a potutu finf cuventarea și a plecatu cu treb'a neispravita.

Dacă cineva ar conchide din acestea că deákistii vor cadé in minoritate pentru diet'a ce vine, apoi ar fi o conchisiune pre pri-pita, căci este inca lungu timpu pana la alegeri, și parerile glóteloru unguresci se schimbă cu timpurile.

La tóta intemplarea nu trebuie se uitămu de fondulu celu mare alu deákistiloru, de care am pomonitu alta data. Vinu inca a fostu estimpu multisoru, și cine are fondu si- pôte procurá mai usioru și vinu. Mai vine in socotela si comitetulu ce si l'a constituitu parti'a deákiana pentru trebile sale.

Apoi banulu și vinulu, din anticitate pana acum au fostu purure duoi factori considerabili in Ungari'a intru castigarea increderii politice, — esista ori nu si credința politica, totu atata pentru cortesi. In multe locuri alegatorii credu că fora acesti duoi factori neci s'ar poté essercia drepturi politice, séu că celu putienu in lips'a loru constitutiunea n'ar fi deplinu restituita.

Pronunțiamentu de la Blasiu și procesulu criminalu in contr'a subscrietoriloru.

Ocupandu-ne éram de actulu acest'a credemu că nu va fi de prisosu a-lu pune de nou in vederea on. publicu, ca fie-ce romanu se si-lu insemne bine in minte și in inima pentru pururea. Elu dice:

Pronunțiamentu:

Considerandu nemulțimirea generale; considerandu pericolulu pre invederatu, in care ajunse natiunea romana, limb'a și confesiunile ei, prin starea presente a lucruriloru și nemulțimirea provenitoria de aci; considerandu că acest'a d'in urma nu se pôte delaturá de catu punendu-se in viétia principiile de egalitate, atatu natiunale catu și confesionale:

din detorința catra patri'a și natiunea noastră, cari sunt aruncate pre marginea unui abisu și nu se potu mantui de catu prin multumirea justelor pretensiuni a le natiunei noastre, carea face majoritatea precumpentoria a lucuitoriloru Traniei, dechiarămu a stă neclatiti pre langa principiile si pretensiunile prochiamate serbatoresce de natiunea romana in adunarea generale si legale de la 3/15 maiu 1848;

éra in specie:

I. Ne pronunțiamu pentru autonomi'a Transilvaniei pre bazea diplomei leopoldine și a sanctiunei pragmatice, cu atata mai vertosu că si autonomi'a tieriloru croato-sclavone e recunoscuta, desí relatiunea a celor'a catra Ungaria a fostu cu totul diferita de a Traniei.

II. Ne pronunțiamu pentru reactivarca articuleloru de lege adusi in diet'a de la Sabiuu 1863/4 prin ambii factori competenti ai legislatiunei, sanctiunati de Maj., publicati și pusi in viétia, prin cari articli natiunea rom. s'a inarticulatu ca natiune regnicolaria, limb'a și confesiunile ei s'au garantatu.

III. Ne pronunțiamu pentru redeschiderea dietei trane, pre bas'a unei adeverate

representatiuni poporali dupa dreptu și cuventința, in sensulu votului datu de minoritatea rom. la diet'a feudale d'in Clusiu, a. 1865. Că noi diet'a pestana nu o potemu considerá îndereptatita a face legi valide pentru Tranie, neci pre transilvanii, ce pôte vor fi siedindu intr'ins'a, de reprezentanti legali ai tierii noastre.

Fiindu că între impregiurarile presenti, nu ni-a remasu altu terenu pentru a castigá incuveniintiare și valóre convictiuniloru nostre politice, ne restringemu la descoperirea loru pre calea publicitatii, ca celu pucinu estu modu se ni plinimu detorința de cetatieni, nisundu totu una-data si a face unu servitiu regimului prin descoperirea franca a nemulțimiloru provenitorie d'in purcederea dinsulu intru a-facerile Traniei.

Blasiu, 3/15 maiu 1868.

(Urméza suscrierile.)

Telegramele din Buda-Pesta insciintieza cumca procesulu intentatu subscrietoriloru pronunțiamentu, s'a urmatu. Aceste se adeverescu de foi'a oficiala, deci nu vom mai avé a desbate dacă acestu pronunțiamentu pôte se fie ori nu, unu obieptu de procesu criminalu. Dar neci remasu bunu nu-i potemu dice, fora a adauge si de asta data cateva observatiuni.

Unu deputatu romanu a disu in camera din Pesta nisce cuvinte alu caror'a întielesu este cumca pe subscrietorii pronunțiamentulu ii recomanda gratiei guvernului.

Este la noi a replicá cumca pe romanu, demnitatea sa natiunala nu-lu lasa neci a cere gratia neci a o primi. Natiunea nostra vre numai dreptate.

Pronunțiamentu nu continea de catu aderința la legile constitutiunale facute de tiéra, santiunate de monarculu legitimu, și ne-abrogate de neci o lege ulterioara. Acum, care statuu Europei pedepsesce pre supusii sei, pentru că tienu la legile statului? Neci-unulu. — Care principiu juridicu ar pledá pentru pedépsa? Neci-unulu. Si dacă pentru noi s'ar face esceptiune in asta privintia, ôre esceptiunea ni-ar fi spre batjocura in fati'a Europei? Nu credmu.

Dar dupa unu pronunțiamentu neci se pôte face o cerere de gratia séu o alta petitiune, fora a nu compromite demnitatea celor'a ce petiescu. Cei ce n'au sciutu acest'a in trecutu, este bine se si-o insemne pentru venitoriu.

Romania.

Siedinti'a din 3 dec. v. a adunarei deputatiloru

s'a ocupatu între altele de adaugerea unoru paragrafe noué la legea ierarhiei militare, prin cari se cere a se primi in armata romana oficerii romani din armatele poteriloru garantati, cu gradele ce le-au avutu in acele armate. — Dupa o discussiune cam lungă, paragrafele se primira.

Siedinti'a din 4 dec. v.

desbatu interpelatiunea lui Gradisteanu adresata ministeriului, că de ce nu s'a pusu in camera bustulu ucisulu Barbu - Catargiu, precum s'a pusu alui Panu și alui Campineanu? Dsa provocă la Americ'a, unde camera este

chia, dupre cum voesce Haller cu aperatori dreptului istoricu și ai absolutismului, ar dé abrogata pentru reutatea ei; mai vechia e inse libertatea, nu numai dupre natura, ci și dupre istoria, in catu se pote probá si pe calea istorica la tote natiunile, cari au o istoria mai desvoltata, cumcă supunerea tuturoru clasiloru la omnipotentia potestatii gubernative nu e intemeiata pe dreptulu istoricu celu vechiu; cu tote aceste, veri-catu pretiu pote se aiba istori'a, si veri-catu de bine e a probá libertatea individuiloru, a comunitatiloru și a natiuniloru și cu arguminte istorice, — cu tote aceste nu argumintele istorice sunt argumintele principali, pe cari intemeiamu noi postulatele libertatii.

Asia dara lupt'a dreptului istoricu și a celui ratiunale nu se va alege pre terenu dreptului istoricu, ci pre alu celui ratiunale și pre alu unei politice sanetose, care cumpe-nesce mai multu indigentiile presentului și ale viitorului, de catu abuserile trecutului.

decorata de busturile tuturor barbatilor de capacitate, fora privire la credintile politice ce le-au profesatu.

Ioane Brateanu replica ca interpelatiunea nu privesce pre ministeriu, de orace nu ministeriulu ci camera are se otarésca cumca alu cui bustu merita se fie primitu. Dreptaceea camera a eserciatu dreptulu seu, otarindu acésta onóre busturiloru Panu si Campinenu. (Cu atata, peste interpelatiunea lui Gradisteanu se trecu la ordinea dilei).

Se incepù desbaterca bugetului pe anulul 1869.

VARIETATI.

Turcia cu Romania. Diurnalele oficiale turcesci demintescu faimele celor prusesci cumca Turcia ar fi cerutu si de la Romania si de la Serbia alungarea suditorilor grecesici. Diplomatia se intrepune ca se nu alunge neci Turcia.

Calea ferata in Transilvania. Pe lini'a Aradu-Alba Julia in 20 decembre a plecatu de nou o comisiune ministeriala, nu mai scimu a cate ora, cu misiunea a esamina daca lini'a este in stare de a se poté predá folosirei publice. Comisiunea insciintiasa cu dora in 22 l.c. póte se se predee lini'a. Cu tote acestea, pana acum n'avemu neci o insciintiare cumca lini'a intr'adeveru s'ar fi deschis.

In comitatulu Zarandului are guvernulu ungurescu de cugetu se tramita unu comite supremu de magiaru in loculu cestuia de acum d. Demetriu Ionescu, care ca unu omu de dreptate si de pace, nu este la placerea tendintiloru magiare. Ungurulu pe care guvernulu lu va trimite de comite in acestu comitatu romanescu, este — precum spune „Házánk” — contele Alesandru Haller ab Hallerstein. Vom vedé!

Il 6 gennajo 1869 escira in Torino ed in tutte le citta d'Italia il primo-numero del giornale

L'UNITA' POLITICA

liberta' ed independenza — moralita' e Progresso unita e disaccentramento gran formato in sedici Colonne il 1° N.º sará spedito gratuitamente, per saggio, a tutti coloro, che ne faranno dimanda. Il giornale esce la domenica di ogni settimana. Prezzo d'associazione (franco di posta) Anno Semestre Trimestre

Francia, Algeria ed Austria L. 750 L. 425 L. 2.75. Le Associazioni si ricevono all'ufficio del giornale, presso la Casa Editrice Italiana, Ditta-proprietaria Biagio Moretti in Torino, via D'Angennes Nr. 28: dagli uffici postali d'Italia e dell'estero, principali Librai ed Agenzie giornalistiche.

Ni-am datu truda a scote a cola intréga de orace tipografica, din caus'a serbatoriloru cratiunului r. c., va a inchisa pana in septemana ce vine. Findu oá pre lun'a acésta cadu multe serbatori canta se facemu oasi anu, adesa pana ce vom trece peste densele, vom publica fola numai de doue ori in septemana.

Cursurile din 23 decemv. 1868 n. sér'a

(dupa aratars oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	54.40	55.50
„ contribuional	60.25	60.35
„ noue in argint	96.—	96.50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	74.—	74.50
Cele nationali cu 5% (jan.)	64.30	64.40
„ metalice cu 5%	58.65	58.75
„ „ mai-nov.	59.30	59.50
„ „ 4 1/2%	51.80	52.20
„ „ 4%	46.—	46.50
„ „ 3%	34.50	34.75
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	104.20	104.50
„ „ 1860 1/4 in cele intrége	89.—	89.20
„ „ 1/5 separata	93.50	93.—
„ „ 4% din 1864	83.25	83.50
„ „ din 1839, 1/5	179.—	180.—
„ bancel de oredet	149.50	150.—
„ societ. vapor. dunarene cu 4%	93.—	93.75
„ imprum. princp. Egsterházy á 40 fl.	160.—	170.—
„ „ Salm á 20	42.—	43.—
„ „ cont. Palffy á 20	32.50	33.50
„ „ princ. Clary á 20	38.—	39.—
„ „ cont. St. Genois á 20	33.50	34.—
„ „ princ. Windschgrätz á 20	20.—	21.—
„ „ cont. Waldstein á 20	21.50	22.50
„ „ Keglevich á 10	14.50	15.50
Obligatiuni desarcinatore de pamentu:		
Cele din Ungaria	77.50	78.—
„ Banatul tom.	77.—	78.—
„ Bucovina	68.50	69.—
„ Transilvania	72.25	76.75
Actiuni:		
A bancei nationali	636.—	660.—
„ de credet	237.80	238.—
„ soont	650.—	655.—
„ anglo-austriace	169.—	169.50
A societatei vapor. dunar.	536.—	538.—
„ „ Lloydului	253.—	255.—
A drumului ferat de nord.	195.50	196.—
„ „ stat	306.—	306.20
„ „ apus (Elisabeth)	170.—	170.50
„ „ sud	196.30	196.50
„ „ langa Tisza	170.—	171.—
„ „ Lemberg-Czernowitz	171.—	172.—
Bani:		
Galbenii imperatesci	5.71	5.73
Napoleon'ori	9.54	9.55
Friedrichs'ori	9.90	10.—
Suverenii engl.	11.95	12.05
Imperialii rusesci	—	—
Argintulu	117.75	118.25

Concursu.

Pentru Statiunea Invetiatorésca din Somoșchiosu, (Comit: Aradului Protopresbiteratulu Chisineului) cu care sunt impreunate urmatóriele emoluminte anuale: 105 fl. v. a., 8 cubule de grâu, 10 cubule de Cucurudiu, 12 orgii de lemne de focu, 8 iugere de pamentu de aratura, si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Voitorii de a ocupá numita statiune, sunt avisati Recursele loru providute cu documintele necesarie, si adresate catra Venerabilulu Consistoriu diecesanu din Aradu, pana in 15 decemvre st. v. a. c. a le substerne la subscrisulu in Chitihazá. (Kétegyháza).

Chitihazu 15 noemvre 1868.

Petru Chirilescu m. p. (2-3) protopresbit. Chisineului si Inspectoru distr. de scóle.

Presente pentru Craciumu si anulu nou.

Orarie eminate si bune.

DEPOSITUL DE ORARIE

avutu, renumitu de multi ani,

alui

M. HERZ,

orologiaru orasianescu

Viena, Stephansplatz nr. 6

in dosulu curtei lui Zwetli ofere alu seu depositu mare de totu felulu de orarie, bine regulatu cu garantia pe unu anu, cu pretulu curentu. Pentru fie-care orariu regulatu se da garantia in scrisu.

Orarie portative de Genf

calitateá cea mai eminate esaminata de c. r. imprimaria de bani.

Orarie pentru barbati,	de aur:	de argintu:	de aur:	de argintu:
unu Cylinder cu 4 rub.	10-12	10-12	Cylinder, aur nr. 3, 8 rub.	30-36
„ cu rub. d'auru d-sar.	13-14	13-14	„ cu fedelu de aur	37-40
Cylinder cu 8 rubini	15-17	15-17	Anker cu 15 rub.	40-44
„ cu doue fedele	15-17	15-17	„ mai fine, fed. d'aur	46-60
„ cu sticle cristale	15-17	15-17	„ cu 2 fedele	55-58
Anker cu 15 rub.	16-19	16-19	„ cu fedelu auritu 65, 70,	80, 90, 100
„ mai fine cu fed. de arg.	20-23	20-23	„ sticla crist. fed. d'aur.	60-75
„ cu doue fedele	18-22	18-22	Remontoirs fed. d'auru	100-130
„ mai fine	24-28	24-28	„ cu 2 fedele	130-180
Orariu Anker de armia, f. dup.	24-26	24-26	Orarie pentru dame,	
Anker Remontoir, fine se radica la urechia	28-30	28-30	de argintu:	fl.
„ cu 2 fed.	35-40	35-40	Cylinder, auritu, ser. d.	13-18
Remontoirs sticle cristal.	30-36	30-36	de aur:	fl.
Anker Remontoirs de armia	38-46	38-46	cu 4 si 8 rub.	27-30
			emailate	31-36
			cu fedelu de aur	36-40
			email. cu diamante	42-48

Depositulu celu mai mare de

Orarie cu pendulu (Pendeluhren) fabricate proprie

cu garantiapei doi ani.

a se trage in fie-care di 9, 10, 11 fl. a se trage se repeteza la patraru si la ora 48, 50, 53 fl. „ totu la a 8. di, 16, 17, 18, 19, 20, 22 fl. Regulatori la luna 28, 30, 32 fl. „ se bata la ora si la 1/2 30, 33, 35 fl. In pachetarea pentru unu orariu d'acestea 1 fl. 50 cr. Reperaturile se facu catu mai bine; insarcinari din strainetate se efectueza cu cea mai mare punctualitate trimitendu-se competintia antepativu, ori postependu-se de la posta; ce nu convine se premeose in schimb. Orarie, aur si argintu se premeose in schimb cu preturile cele mai inalte. Trimitendu-mi-se pretulu ori ca se premeose la urma de la posta, trimitu si in strainetate orarie, pentru a ge, si pentru cele ce nu se tienu trimitu banii indata pe posta. 31 4-24

Depositulu celu mai mare alu orarieloru parisienne de bronsu, cu pretinari forte efine de la fl. 28, 30, 35, 40, 45, 60 pana la fl. 100.

Odontine (pasta de dinti) in tigiá de porcelanu cate cu 84 cr. La 1 ducina 20% scade. Acésta pasta este mediloculu celu mai eminentu pentru curatirea dinteloru, pentru a pastrá dintii sanatosi si forte albi, pentru a delaturá petr'a de dinti in modu nestricatosu si fara dureri, pentru a intari gingii si a scuti de sangerare si de ciatinare.

Elisir Balsamique (balsamu de dinti si de gura) aprobatu prin mii de medilóce ca mediloculu celu mai eminentu pentru curatirea gurei, improspetarea respirarii, si pentru a tiené dintii si gingii sanatosi si curati, este a se folosi mai vertosu dupa gustare. Unu flaconu 70 cr. la 1 duc. 20%.

Algontine (apa de dinti care inceta momentanu dorerea.) Uniculu medilocu recunoscutu pana acu contra chinuriloru dureri de dinti, are succesu momentanu si nu contine substantie spirituoase, tari si acre, o potu folosi si copiii. In sticle cu 35 cr. si cu 70 cr. La 1 duc. 20%.

Bruchpflaster. Se recomanda la surupaturi la harbati, pregatitu si recomandat de dr. Krüsi, medicu practic pentru cei surupati, in Basel. In scutula den plumbu, cu descriere 4 fl. v. a.

Cachou aromatise pentru a perde mirosulu reu din gura dupa fumare, dupa mancare, dupa beutura, precum: vinu, bere, s. a. neincunguratu de lipsa candu se facu visite mai alese, la teatru, baluri s. a. Cachou se compune din plante curate ce corespundu deplinu sanetatii, este preservativa contra ruinarii dinteloru, contra durerii de dinti. De cate ori se folosesce se sparge in dinti o pilula, prin ce se perde mirosulu reu. In scutule cate 70 cr.

Oleu de peru, de Chinarinden pentru indesirea perului si pentru intarirea radacinei lui. O sticla 70 cr. 20% la duc.

Dorsch-Leberthran adeveratu, oleiu, mediloculu celu mai eminentu la tote bólele de peptu si de plamani, recunoscutu de calitate eminate si de gustu bunu. O butelia cu 1 ori cu 2 fl. v. a. La o ducina de butelie 25% se scadu.

Eau antéphilique. Acésta apa pregatita din plante este unu medilocu reprobatu de ani pentru intarirea, infrumoselarea si tocnierea pelii si pentru perderea totala a tuturoru soilorulu de eflorescintie, precum rapuri, linte, besicutie s. a. Unu flaconu 1 fl. 1 duc. 9 fl.

Franzbraantwein o sticla cu 1 fl. 50 si cu 80 cr. **Balsamu pentru degeraturi** in tigiá cu cate 50 cr. v. a. aina catu se póte mai iute dorerea si vindeca chiar si degeraturi vechi, prin recomandatiune de mai multi ani si a agonistiu multumire generala ca unu medilocu recomandabilu.

Tinctura de dinti de Max Florian Schmidt, med. dr. si profesor, aina dorerea, intaresce si este antiscorbuta. Acésta tinctura facuta dupa receptulu originalu se folosesce tare multu, de 1/2 de seculu, cu rezultatu eminentu, precum pentru a aina cu graba dorerea de dinti asiá ca apa intaritoria de gura; tinctur'a are 2 preferintie mari, ea este tare folositoria si pentru efinitatea ei face ca tote cele ialte fluiditati pentru dinti se se delature. Se capeta originala in sticlutu cu 40 cr. la 1 duc. 25% scad.

Anodyne Neklace Childrens Theeth margica anglesa de dinti pentru a te pune la copii, ele conserva diti. Int Pretulu 2 fl. la duc. 25%.

Wurm-Tabletten de dr. Callond Acéstea sunt unu medilocu securu contra vermiloru, au unu gustu tare bunu, si pentru acea baiatiloru se potu dá in jocu. In scutule aretarea cum se se folosesca, 40 cr. la 1 duc. 20% scad.

Pastilles digestives de Billin (turtilie pentru mistuire, de Billin.) Pastilele de Billinu produse din renumita fontana alui Billinu contineu tote particelele consumatorie din acésta apa minerala. Sunt de recomandu candu se oparesce, la gariu in stomacu, candu se umfla pantecele, si candu stom. nu póte mistui, candu se manca ori se bé peste mesura, candu se rigaila cataru cronicu in stomacu, candu se folosesce ape minerala la atonia stomacului si a canalulu matululu, la ipocondria si isteria. Pretulu: scat. 70 cr.

Sapunu aromaticu, medicinalu, de plante din munti. O bucata 40 cr. la 1 duc. 20%.

C. r. priv. Tannochinin-Pomade. Mediloculu celu mai bunu si siguru pentru crescerea perului, dupa folosire de 8-10 zile s'a delaturatu de siguru si durabilu caderea perului, s'a ajutoratu crescerea perului, sustiene perulu móte si cu luciu in colórea-i naturala si impedeá a se face metría. Este recomandata de multe autoritati in medicina si fie-cine póte ceti epistole de recunoscintia. O dosa ajunge pentru 3 luni, pretulu 2 fl.

Pate pectorale de apotecariulu Geórgé in Francia. — Tablete pentru peptu contra cataratulu, tusei, regusielii. O scutula 70 cr. La 1 duc. 25%.

Untura pentru gusia (pe sém'a celoru gusiati) in sticlutu á 40 cr.

Pastilles de chocolat ferruginen. Ciocolata pentru imbunirea sangelui si contra galbinarii. O scutula 90 cr.

Balsam pentru rani si stomacu ung. de Seehofer in sticla 40 cr.

Puibere universale de mancare de dr. Gólia, pana acu neajunsu in efectulu seu in privint'a misturirii, a curatirei sangelui, a nutrire si intarirei corpului. Devine, folosindu-lu in fie-care di (de 2 ori), ca medicina pentru multe patime dintre cele mai asupricioase, precum nemistuirea, arderea cu fertura, inchinatura matieloru, inlenirea matieloru, slabirea membrororu, hemoroide de totu felulu, scrofulu, gusia, galbinarea, totu felulu de pete cronice, cangrena, dorere periodica de capu, dentru bol'a de vermi si de pétra, flegma; e uniculu medilocu radicalu pentru artritis cronicu inradecinat si pentru tuberculosa. La cura de apa minerala face serviciu eminate nainte catu si pana catu dureza cur'a si dupa cura. O scutula mare 1 fl. 26 cr., un'a mica 84 cr.

Medilocu francesu, fluidu pentru a vapsi perulu, pentru a vapsi cu elu peru de totu felulu in negru, brunetu, blondinu, in 10 minute si durabilu, efectulu lui este recunoscutu pretutindene, in catu nu face trebuinta a-lu mai lauda. Unu aparatu, ad. 2 perii si doue scafe, 50 cr. Unu flaconu 2 fl. v. a.

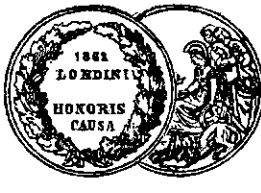
Barthaar-Stangenpomade care posiede cele mai eminate insusiri de la pomada' de susu, servece pentru a asigura pe timpu indelungatu crescerea perului, pana candu acea prin influint'a pomadei va fi de ajunsu coloratu. Acésta pomada se póte folosi si ca pomada eminenta si neintrecuta de barba. Costa 60 cr.

39 6-12

Seidlitz-Pulver

MOLL.

Depositulu centralu de trimitere: Apotec'a la „Storch“ in Viena.

Spre luare a minte. Pe fie-care scutula de Seidlitz-Pulver d'alu meu si pe fie-care din hartele ce invelescu dos'a este oficialminte imprimata a mea marca de precautiune.

Pretulu unei scutule orig. sigilate e 1 fl. 25 cr. Indrumare in tote limbele. Acestu pulbere ocupa fara indoiela antaiulu rangu intre tote medicamintele pana acu cunoscutu de casa, prin actiunea lui straordinaria, dovedita in tare multe casuri; precum multe mii de scrisori de recunoscintia ce le avemu din tote partile a marei imperatii adevorescu ca s'au folotitu contra incuierii, nemistuirei si a oparirii, mai departe contra gárciloru, bólei de rerunchi, de nervi, palpitarii inimii, durerii nervóse de capu, congestiunei de sange afectiuniloru artritice a membritoru, in fino contra inclinatiunei spre isteria, ipocondria, a gretiei s. a. si a efepuitu vindecare durabila.

Se afla deposite in Bucuresci: la I. Martinovici, la F. Ovesa; in Botosiani: la I. Schmelz, apotec. in Galati: la apotecarii M. Curtovich si I. A. Cikersky, la apotec'a de curte; in Giurgevo: la M. G. Binder; in Ibraila: la apotecarii S. R. Petsalis si Dr. C. C. Hepites, la A. Frischmann, apotecariu; in Iasi: la A. Jassinski; in Ruciu: la J. Mohos.

Prin firmele de susu se póte inca procurá

Adeveratu oleu de ficatu de chitu.

(Dorsch-Leberthran-Oel).

Soiulu celu mai curatu si folositoriu de untura medicinala din muntii Norvegiei.

Fie-care butelia, pentru a se deosebi de alte soiuri de unori din ficatu, este providuta cu marca mea de precautiune.

Pretulu unei butelie intregi, cu indrumare 1 fl. 80 cr.; o 1/2 de butelia 1 fl. v. a.

Adeveratulu oleu de ficatu dechitu se folosesce cu celu mai bunu rezultatu la bóle de peptu si de plamani, la scrofulu si rachitis. Vindeca cele mai invecchite bóle reumatice si de podagra, precum si esanteme.

Acestu soi carele este mai curatu si folositoriu intre tote oleurile de ficatu se castiga prin cea mai ingrigitoria adunare si alogere de chiti (dorschfisch), inso fara nici unu feliu de procesu chemicu „de óra ce fluiditatea din sticla originala se afla in tocmái in acea stare primitiva, ne-slaba, precum a esitu nemedilocitu din man'a naturei.“

A. Moll, apotecariu si fabricantu de produse chemice in Viena.